

DE LA

Real Academia de Buenas Letras

— DE BARCELONA —

— <3 | ENERO Á MARZO 1917 | >3 —

LA ACADEMIA DELS DESCONFIATS

En la redivivència del classicisme grech y romà manifestat ab força increíble durant los segles XV y XVI radica lo renaxement acadèmic o millor dit la reaparició del mot *Academia* en totes les nacions cultes y molt especialment en la gentil terra d'Italia creadora un temps y després recreadora de insuperades belleses. La primitiva Academia fou la escola de Plató en los suburbis d'Atenes y ja desde aleshores significà alta serenitat científica, aquella que tenia y sabia escampar com resplendent aureola lo gran filòsof espiritualista de la Grecia. Era ademés escola tancada y com a tal combatia contra antagonistes tan formidables com los pirrònichs; mes quan los renaxentistas dels segles mitjos tractaren de resucitar la institució platònica, la consideraren en son plàcit y més elevat aspecte d'expansió científica o imaginativa de la qual podien participar ab ample criteri de tolerancia totes les idees mentres fossen expressades ab erudició y bon gust; en aquest nou aspecte foren y son les Academies lo sojorn de la gent de lletres, arts y ciències.

Es indiscutible gloria del nostre rey Alfons V, la restauració de les Academies a Europa, fundant la primera d'elles en la vella Partenope l'any 1442, que's reunia en la Biblioteca també fundada pel magnànim monarca. Aquesta Academia napolitana de la que parla extensament Minieri Riccio, (1) precedí a la *médica* fundada a Florensa en 1460, a la *romana* instituida l'any 1470 y a la dels *assorditi* d'Úrbino qu'algun escriptor italià afirma erradament esser anterior a la *médica*. Mes endavant veurém quanta fou la brotada que tragué a Italia l'arbre acadèmic trasplantat de terres helèniques.

França, abans de que'l Rey Lluís XIII fundés la Academia francesa en 1635, ja feya anys que veyá reunir-se a sos millors literats com en visita ordinaria, pera cambiar impressions sobre actualitats o temes

(1) *Cenno Storico della Accademia Alfonsina instituita nella città di Napoli nel 1442* (Napoli 1875).

literaris y artístichs o pera llegir les primicies de llurs trevalls (1). Fundada la Academia després de moltes vacilacions, començà lo gran *Diccionari* que fou publicat en 1694.

A Espanya, y dintre de la antiga Corona d'Aragó, tenim un dels primers exemples d'Academia en la cèlebre dels *Nocturns* fundada a València l'any 1591 gracies a la protecció y entussiasme d'en Bernat Català de Valeriola. Conservém sos curiosos estatuts, de redacció senzillíssima, reflexe de la simplicitat que tenia'l meteix organisme; en ell lo President vitalici (En Bernat Català o'l seu substitut o Vispresident) era'l tot; arbitre d'elegir nous academichs, de autorisar les lectures (qu'eran setmanals), de designar los qui devian llegir fins de triar los temes dels trevalls; un consiliari a qui recorria'l President en l'exercici de ses amplíssimes facultats y un secretari que devia assentar en un llibre no sols les deliberacions preses sino també'ls treballs llegits; completaven aquell organisme. Se ha conservat y derrerament imprès en tres volums lo *corpus* d'aquella ilustre Academia que, després d'eclipsada en 1596, renasqué segons diu en Salvà (2) ab lo nom de *Montañeses del Parnaso* l'any 1616. Per referencies erudites de poca consistencia nos parla aquest meteix autor d'altres dos efimeres Academies espanyoles anteriors a la dels *Nocturns*: l'una que's reunia a casa d'Hernan Cortés, lo conquistador de la Nova Espanya y altra anomenada *Imitatoria* establerta a Madrid l'any 1586. (3) La Academia dels *Generosos* de Lisboa adquirí major celebritat. Fundada en 1647 per Antoni Alvarez da Concha, tingué la alta honra de comptar entre sos membres al clàssich de les lletres castellanes y elegant historiador de la nostra guerra dels Segadors en Francisco Manuel de Melo qui la presidia en 1662. Prompte quedan mortes o esmortuhides aquestes institucions a Espanya fins que, com un faró brillantíssim, apareix la primera Academia catalana. En lo «Resumen histórico del origen y progreso de la Real Academia de Buenas Letras de la Ciudad de Barcelona baxo la protecció de su Magestad», publicat en lo volum primer de les nostres *Memorias*, s'hi llegeix una referencia a l'*Academia dels Desconfiats*, establerta en les derrerries del segle XVII, considerantla com precursora de la de Bones Lletres, referencia tant lleugera que no més ve a dir que, fundada en aquella remota data, prompte desaparegué després d'haver publicat les *Nemias reales*, colecció de poesies y discursos dedicats a plorar la mort del Rey Carles II, y d'haver celebrat una sessió pública

(1) Pellisson. *Histoire de l'Académie française*, 1653.

(2) *Catálogo*, t. I, p. 83.

(3) «En el año de 1612, en Madrid, se abrió la academia Selvaje, así llamada porqué se hizo en casas de D. Francisco de Silva, aquel lucido ingenio, aquel ánimo generoso, calidad de la casa de Pastrana, lustre de las Musas, mayor trofeo de Marte que parece movió toda aquella guerra, sólo para contrastar su valor. Asistieron en esta academia los mayores ingenios de España que al presente estaban en Madrid, y entre ellos el fertilísimo, abundante, siempre lleno y siempre vertiente Lope de Vega Carpio.» Pedro Soto de Rojas. *Desengaño de amor*. (Madrid. 1623).

pera solemnisar la proclamació de Felip V. Mes com també fa una referència a les Memòries inèdites d'aquella Acadèmia de les quals copia la nomina de sos membres, hem cercat aquest document interessant pera la nostra Corporació disposats com estayem a ampliar les breus notícies a que'ns hem referit, mes ni en l'arxiu d'aquesta casa ni en papers procedents del domicili presidencial y social d'aquella entitat n'hem trobat cap rastre (1).

A falta de documents oficials manuscrits hem recorregut als estampats en varis llibres.

Lo verdader y únich *Lumen domus* (permetinme la frase) de la *Academia dels desconfiats* es la obra següent que fou composta y editada per ella:

«Nenias reales y lagrimas obsequiosas que a la immortal memoria del gran Carlos Segundo Rey de las Españas y Emperador de la America, en crédito de su mas imponderable dolor y desempeño de su mayor fineza, dedica y consagra la Academia de los Desconfiados de Barcelona. Las saca en su nombre a la luz pública Don Joseph Amat de Planella y Despalau, su Secretario. Barcelona : Por Rafael Figueró Impresor, Año 1701. Vendense en casa de Jayme Batlle Librero, en la Libreria.»

Comença'l llibre ab la dedicatòria «A las Reales Cenizas de nuestro adorado Monarca Carlos Segundo», en la qual califica la Acadèmia son treball de «sudores Académicos que como feudo desigual a mérito tan augusto tributamos Desconfiados a tu celebridad.»

Segueix la aprobació del canonge Daniel de Sayol, lo qui compara aquesta *Academia dels Desconfiats* ab la dels *Generosos* de Lisboa, dels *Ociosos* de Nàpols, dels *Humoristes* de Roma y dels *Incògnits* de Venècia, a les quals imita. Lo celebre canonge Romaguera qu'en 1681 havia publicat aquella obra de desbordat conceptisme titulada «Atheneo de Grandesa sobre eminencias cultas, Catalana facundia ab emblemas illustrada», també hi dona sa aprobació convertintse de censor en panegirista a la seva manera; ab frase ampulosa fa una disertació sobre les antigues Acadèmies per acabar enfilant frases d'elogi a la barcelonina y a sa primera obra. Vegis una mostra d'estil: «En conclusión, el dulce alago de la deleytable estudiosa variedad con que estas Nenias Reales sobresalen, precioso brinco de sentenciosas agudezas y suspenso al brio de ingeniosa valentia con que estos noticiosos Académicos se desempeñan de sus prescritos assumptos ilustrandose cada uno un Alcides en vencer y superar dificultades.»

(1) Assegura D. Antoni Elías de Molins en son discurs d'entrada en aquesta Acadèmia de Bones Lletres, haver llegit lo reglament y actas de la dels Desconfiats que's guarden en poder de D. Carles de Fontcuberta (vol dir D. Trinitat). Acabem de fer una busca en la casa Dalmases gracies a la bona amistat que'ns uneix ab D. Xavier de Fontcuberta y de Dalmases y res hem trobat. Tampoch diu res de nou en Ramon Muns y Serrià en les curtes notícies de la Memòria de secretari que llegí lo dia 2 de juliol de 1842 ab motiu d'adjudicarse alguns premis oferts per la metexa Acadèmia.

Mes es en la *Razon de la obra*, que ve a continuació, ahont se donan notícies oficials de la nova entitat, les quals procurarém trelladar en aquestes planes. Havia arribat a Barcelona la fama de les moltes Academies italianes creades en los derrers temps a imitació de les antigues y es curiosa la enumeració que fa d'elles; cita les dels humoristes, linces (1) y fantàstichs, de Roma; les dels immobles, dels fogosos, dels alterats, dels renovats y la Crusca, de Florencia; les dels ociosos, nocturns, obtusos y glassats, de Bolonia; la dels adormits, de Genova; les dels recobrats, urdits, incognits y inflamats, de Pàdua; la dels olimpichs, de Vincencia; dels anònims, de Parma, dels amagats, de Milan; les dels ardents, ociosos (2) y entronisats, de Nàpols; la dels enamorats, de Mantua; dels confiats, de Pavía; dels ofuscats de Cesena; dels desunits, de Fabriano; dels felipons, de Faenza; dels caliginosos, de Ancona; dels pausats, de Rimini; dels axordats, de Urbino; dels insensats, de Perugia; dels encontrats, de Fermo; dels encadenats, de Macerata; dels obstinats, de Viterbo; dels quiets, de Alexandria; dels amagats de Bressa; dels perseverants de Treviso, dels filarmonichs, de Verona; dels frets, de Luca; dels elevats, de Ferrara; dels incognits, discordants y guissons, de Venecia, y segueix enumerant altres Academies de Italia, França y Alemanya y a llurs protectors.

Després planyentse de que'ls espanyols, tant ingeniosos, no haguessen seguit la corrent acadèmica, explica que a primers de Juny del any 1700, a proposta de don Pau Ignasi de Dalmases y Ros, alguns estudiosos que freqüentaven la seva gran llibreria «no tant per lo apreciable y exquisit de sos llibres com per lo inestimable de sos mèrits y prendes particulars» fundaren una Acadèmia que, a imitació de les italianes, batejaren ab lo nom qu'expressés la qualitat predominant en sos fundadors y aquesta era la *desconfiança* en llurs propis talents; y axis esculliren com divisa o marca social, que reproduhim en aquestes planes, una barqueta desarmada en la arena devant de la mar esvalotada ahont altra nau havia naufragat, ab lo tema escayent de *Tuta quia dissidens*. Ab lo qual símbol expressava la nova Acadèmia (avuy la més antiga d'Espanya) que conèxia lo limitat de ses forces, que s'apoyava en la axuta arena de sa ciencia y que s'abrigava ab la desconfiança contra les tempestats de la presumpció infundada. Invocaren com patrona a la Verge de Montserrat y's proposaren observar la màxima *neminem laedere et omnibus prodesse*.

Acordaren que'ls oficis de President, Secretari y Fiscal se renovessen cada mes y'ls dels superintendents (dos d'Acadèmia y un de Música) y'l d'Arxiver fossin vitalicis. Les Academies o sessions devían celebrar-se cada quinze dies en lo domicili social que fou l'explèndit palau

(1) Encara subsistent. Ab ella fa actualment cambi de publicacions la nostra Acadèmia.

(2) En la Acadèmia dels ociosos hi figurá desde que's possessioná del seu càrrech en 1610, lo Virrey Comte de Lemos, célebre y poch dadivós protector de Cervantes, y sos secretaris Luperci, Bartomeu y Lleonard Argensola, no gayre devots, segons sembla del autor del *Quijote*.

den Dalmases qu'avuy encara admirém en lo carrer de Montcada; casa oferta generosament per son propietari y considerada en aquell temps com una de les més vistoses y alegres de Barcelona.

Foren los fundadors: don Pau Ignasi de Dalmases y Ros, Don Francisco de Josa y de Agulló, Ardiaca de Santa María del Mar y Canonge d'aquesta Seu; lo Comte de Çavallà; don Joseph de Taverner y de Ardena, Doctor en abdós Drets y Canonge de la metexa Seu; lo Marquès de Rubí, del Consell de S. M. y son Lloctinent en l'Ofici de Mestre Racional de la Real Casa y Cort en la Corona d'Aragó; don Felip de Ferran y Çacirera; don Joseph Clua y Granyena, Doctor en Teologia; don Llorens de Barutell y d'Erill; don Alexandre de Palau y de Aguilar; Fr. don Joan de Pinós y de Rocaberti, Cavaller del Orde de Sant Joan; don Joseph de Rius y de Falguera, Doctor en Dret y Canonge d'aquesta Seu; don Agustí de Copons y de Copons; don Antoni de Paguera y de Aymerich; don Martí Díaz de Mayorga, Capità d'Infanteria espanyola; don Francisco de Junyent y de Vergós y don Joseph Amat y de Planel·la, Marquès de Castellbell.

D'aquests foren elegits per als oficis perpetuats de superintendents d'Academia en Pinós y en Díaz y per Arxiver en Dalmases. Pera encoratjar a la joventut («a los Abrisles de la juventud estudiosa») s'elegiren sis cavallers de poch anys a fi de que s'eduquessin en tant noble escola. Aquests, anomenats *meninos*, foren los següents: Don Joseph de Paguera y de Aymerich; don Antoni de Copons y de Copons; don Diego Pellicer y Bustamante; don Joseph Ferran y de Fivaller; don Manuel Pellicer y Bustamante, y don Lluís de Paguera y de Aymerich.

La primera academia se celebrà'l dia 10 de juny de 1700 y en ella s'elegiren President, Secretari y Fiscal, admetentse com nous membres a don Joan Bautista de Vilana y de Millás, qui fou nombrat introductor d'Acadèmichs, lo llicenciat Francisco Valls, mestre de capella d'aquesta Seu y un dels mellors compositors espanyols del seu temps, y don Diego Martínez y Folcràs, Capità d'Infanteria espanyola.

Va córrer ràpidament la nova de la fundació d'aquesta entitat y, com era de suposar, molts se cregueren ab títols per a figurar en ella; aixís es qu'en sessió del dia 18 del meteix mes foren admesos: Don Diego Pellicer y de Tovar, Cavaller del Orde de Santiago y Auditor en la provincia napolitana de Teramo; don Joseph Carrillo de Albornoz, Capità de Cavalleria; don Felip Armengol de Folch, capità d'Infanteria y don Joseph de Llupià y de Aguiló, Bisbe d'Urgell. En 21 de juliol s'admeteren don Antoni Serra, Doctor en Teologia, Catedràtich, examinador sinodal y calificador del Sant Ofici; don Diego de Cardenas, Comisari general de la Cavalleria y don Francisco Sans de Monrodon y Miquel. Lo dia 5 d'agost al germà del fundador don Joseph Baltasar de Dalmases y Ros, Doctor en abdós Drets, Dignitat y Canonge d'aquesta Seu, qui fou nomenat superintendent de Música y don Joan Galvany «nuevo Orpheo de nuestros tiempos». Lo dia 30 de setembre a don

Iñigo de Villarroel, Capità de Cavalleria («de cavallos coraças»). Lo dia 21 d'octubre don Fray Manuel de Vega, Xantre del Monestir de Ripoll; y'l dia 4 de janer de 1701 don Alexandre Dini, lo Doctor en Teologia Isidre Serradell, Catedràtich d'Humanitats en la Universitat de Barcelona, don Francisco Botello de Moraes y Vasconcelos y'l cèlebre geograf en Joseph Aparici (1).

L'endemà, dia 15 de janer, tots aquestos varons ilustres en arts, ciencias y dignitats dedicaren una solemníssima Academia a la mort del Rey Carles II ab lo nom de *Nenias reales* «aludiendo a lo fúnebre del canto y a la presencia del cadaver (?) que substituian tantos semivivos corazones...»

En lo discurs d'obertura pronunciat pel president, marquès de Rubí, se diu, aludint als acadèmichs: «Y vosotros, canoros cisnes que del alto Pindo habitais las mas ilustres mansiones apurando felizes los preciosos raudales de Castalia...» y tot seguit comença un *raudal* de sonets, acróstichs, cançons reals, lires, octaves, elegies, *ovillejos*, romansos heroichs, *redondillas*, dècimes, epigrames, *endechas* reals, glosses y epitafis; tot en un meteix nivell de mitjanía.

* * *

Llibre parió de les *Nenias Reales* fou *Lagrimas amantes de la Excelentíssima Ciudad de Barcelona*, etc., (2) compost per lo Jesuïta Joseph Rocaberti y buscant en ses enfarfegades pàgines, tant plenes del dolor oficial més o menys combinat ab lo més obscur conceptisme, algun rastre de la nostra Academia que aleshores se trobava en ses rosades primeries, sols hi trobem varies poesies catalanes de *Lo Hermità de Pruneras*, *Acadèmich desconfiat* y una dècima firmada per *Un pretensor a la Academia*. Se veu que se'n parlava y tal vegada ab la vista fixa als desconfiats ja hi havia algun despitat o envejós.

L'altre acte oficial celebrat per la nova Academia fou segons la curta ressenya de les Memorias, ja aludida, la dedicada al nou Rey d'Espanya en Felip d'Anjou. Buscarem notícies d'ella en las *Festivas*

(1) Tenim a la vista un altre llista manuscrita de la època trobat ara mateix en l'arxiu de la nostra Academia, en la que ademés d'aquests noms, que ja diu ha copiat de les *Nenias Reales* (sic), hi afegeix los següents: D. Joan Bta. de Vilana y de Millas, Arxipreste de Sant Joan de les Abadeses; lo Mestre de Capella, Francisco Valls; D. Diego Martínez y Folcra, Capità d'Infanteria; D. Joseph Solis y de Gante; D. Gabriel Alvarez de Toledo y Pellicer; D. Manuel de Pellicer y de Velasco; D. Joseph de Cortada y de Bru, Agutsil major de la R. Audiencia; don March Antoni Vinyas, Catedràtich d'Humanitats d'aquesta Universitat; D. Benet de Sala; D. March d'Alva, inspector (*vehedor*) dels presiris de Girona; D. Joseph Miró, Canonge de Santa Agna; D. Joseph Fost de Patau y de Ferran, Comte de Vallcabra; D. Esteve de Pinós y Urries y D. Pere Patau y de Ferran, Canonge de Lleyda. Acaba dibent aquest paper que en uns memorialis donats a la Academia s'hi troban també les sollicituts y admisions de nous acadèmichs de don Joaquim de Vives y Ximenez y D. Miquel Francisco Salvador.

(2) Con licencia. Barcelona. Por Rafael Figueró, Impresor. 1701. 22 pp. 4.

demostraciones y magestuosos obsequios, etc. (1), obra de 354 planes en quart en que's commemora la arribada a Barcelona del Rey y son casament ab Maria Lluïsa de Saboya, y res hi trobarem; en cambi vegis lo que'n diu altra relació també contemporànea però impresa abans que la anterior, que's titula «Relación succinta del feliz arribo de los serenísimos don Felipe de Borbón y doña María Luisa Gabriela de Saboya, Monarcas de las Españas, nuestros Reyes y Señores (que el Cielo guarde y prospere) y de sus Reales Bodas (2).»

«No quiso ni pudo la muy Ilustre celebre Academia de los Desconfiados, erigida en la Ciudad de Barcelona en la casa de Don Pablo Ignacio de Dalmassez y Ros que se compone de la mayor Nobleza y de los sugetos mas eruditos de Cataluña y de toda España, tener ociosas sus plumas en ocasion que se les ofrecia tanta copia de elevados asuntos, siendo el mas eminente el de hallarse favorecida esta Ciudad y todo el Principado con la presencia de sus Magestades con el motivo de las Reales Bodas. Celebrose pues el día 18 (3), dedicose a sus Magestades una Academia en dicha Casa de Don Pablo Ignacio de Dalmassez y Ros donde concurrieron los mas de los Señores Grandes, Títulos y Señores de la Corte y Real familia de su Magestad con casi toda la Nobleza del Pais. Fue Presidente de la Academia Don Joseph Ignacio de Solis, y Gante, Nieto del Excelentissimo Señor Conde de Montellano; Secretario Don Gabriel Alvarez de Toledo y Pellicer, y Fiscal Don Agustin de Copons y Copons, sugetos en quien lo erudito corre parejas con lo Noble y que tienen en las mas arduas Empresas afiançado en su Calidad y Erudicion el acierto y desempeño. Diose principio a aquel Academico exercicio con suave acorde de Musica a semejança de la del Parnasso, y prosiguiose la Academia en la forma que se acostumbra. Allí se leyeron en las lenguas Latina, y Castellana diversidad de Poemas y papeles en prosa en que se echó de ver quan dulcemente cantan los Cisnes Españoles en las orillas de la Mar de Barcelona, no quando se mueren sino quando les dan vida los Augustos *Felipe y Maria*, Reyes de España que con sus benignos influxos vivifican quanto hallan los rayos de sus resplandores que el cielo mantenga perennes para assegurar lo tranquilo y feliz del Orbe Español.»

En altres dues obres hi trobém referencies a la Academia. L'una es la escrita per lo meteix Dalmases; titulada «Dissertación histórica por la patria de Paulo Orosio» (Barcelona-Figueró, 1702).

En lo «Parecer de D. Diego Pellicer de Tovar», se diu:

«... Bien saben todos la summa aplicacion de v. m. a la universal esfera de las letras, y que para su cultivo ha trasplantado en el sumptuoso Alcazar de su Casa un ameno vergel de singulares libros y de preciosos manuscritos que franquea liberal su fineza a todos, sin reservar puertas ni ceñirse

(1) Barcelona. En la Imprenta de Juan Pablo Martí, por Francisco Barnola, Impressor. Año 1701. Año 1702.

(2) Impresas de orden del muy Ilustre, y Fidelísimo Consistorio, por Rafael Figueró. Tampoch se'n parla en altra relació de la època: *Devotos, obsequiosos cultos, leales, festivas aclamaciones con que celebró la Excelentísima Ciudad de Barcelona la gloriosa translación de Olaguer su Santo, y la regia venida de su Catholico monarca*, etc.

(3) Novembre de 1701.

a horas, y que a la fragancia de tan olorosos aromas concurren no menos gustosos que noblemente interesados soberanos ingenios naturales y forasteros de este Principado, de que se ha formado la doctissima Academia de los Desconfiados, que debe a los gloriosos estímulos de v. m. la principal animación de sus primitivos alientos...»

De altre *Parecer*, del Catedràtic Doctor Serra:

«... Como a tal [sábio] devia nuestro Insigne Héroe peregrinar por varias Naciones para aprehender de todas, pero en el hubiera sido por demás esta diligencia logrando en su máxima Librería (poco menos que la del venerado Ptolomeo) una de las Academias más célebres de toda la Europa, que siendo de los Desconfiados de Barcelona, es con la precisión de discretos donde concurren los mas elevados y floridos Ingenios de el Orbe, por ser los de esta Corte. Ya no ha menester esta Excelentissima Ciudad ni sus nobles hijos salir para ser Sabios; los de otras sí para serlo han de venir a ella...»

També s'hi llegeix lo «Parecer de los Muy Ilustres Señores Don Joseph de Lupia y de Agulló, Doctor en ambos Derechos y Canónigo Prelado de la Santa Iglesia de Urgel, y Conde de Cavellá de orden de la Academia de los Desconfiados de la Excelentissima Ciudad de Barcelona».

Y finalment s'hi troba lo següent en la *Aprobació* del Catedràtic Fra Ramon Costa:

«... Y aun de mucho antes, mas cercana la flor a su raiz, se erigió en su Casa la célebre Academia de los ENTENDIDOS, que con alta discrecion tomó el apellido de *Desconfiados*, resplandeciente constelacion de luminosos astros de la Literaria Esfera, Hercules de la eloquencia que vibrando saetas fulminan arpones que penetran con sus agudezas, en cuyo Conclave se han admitido como en más florido ramillete de las estudiosas prendas que los subliman a la cumbre excelsa de la celebridad, quantos han podido contribuir con mas desvelo para las suyas; todas las Provincias del Orbe. *Hac ergo Academia collectum metior orbem. Hoc video caetu quidquid ubique micat* (Claudiam. in Proem. Panegir. ad Manli).

L'altra obra a que hem aludit es la següent:

«La Armonia del Parnás mes numerosa en les poesías varias del Atlant del Cel poetic lo Dr. Vicent García, Rector de la Parroquial de Santa María de Vallfogona. Recopiladas y emendadas per dos Ingenis de la Molt Illustre Academia dels Desconfiats, erigida en la Excelentissima Ciutat de Barcelona. Se dedica a la mateixa Academia per medi dels rasgos de la ploma del Rector de Bellesguart. Ab llicencia y privilegi. Barcelona: Per Rafel Figueró. Any 1700. Se ven en Casa Joan Veguer Llibreter, a la Plaça Nova.» Aquesta obra està dedicada «A la Estudiosa, Sabia, Illustre Academia, se acredita ab lo nom de Escola dels Desconfiats, fundamentada en la Excelentissima Ciutat de Barcelona». En aquesta dedicatoria y en tres sonets que seguexen escrits pel propi Rector de Bellesguart, s'hi troban hiperbòliques lloances a la Academia escrites ab lo conceptuós mal gust de la època. Exemple de la prosa:

Moliné. — La Academia dels Desconfiats

Divisa de la Academia

«Vuy, una Virtuosa, Sabia, Noble Academia dels Desconfiats erigida a sollicitud de la mes florida ben aplicada juventut de tots Estats se aplica laboriosa a descobrir entre Piramides, Colosos o Mausoleos decayguts a la incuria, aquells Esperits gegants no pogueren trabucar las Parcas, com ni las cultas activitats refredar las cendras.

... Y gósat, no menos, Amada Academia mia, ab lo blasó de Desconfiada, propri de la modestia del nacional Geni y del Ingeni altiu de nostra Nació sempre propri y mes quant mes de prendas acabalada tenint vuy lo rich cabal de las obras de Vallfogona lo qual meritament implora ton patrocini y ab singular circumstancia se val de ton amparo tant Author per trobarte amparada del Empori de las gracias la sempre nostra adorada Verge Cathalana de Monserrat, pues si en la edat juliu del gran Vallfogona, quant Garceni alguns conceptes Cavalls Bernats se despregueran o desgavellaren de aquell promontori de Erudicions ocasionats de fantásmas impressionadas o de Guilleumas fantasias vapors exalats de alguna Cova endiablada, tingan venia entre los entesos, considerantlo quant Reverent Dr. Vicent Garcia, victorios de aquells Vestigles aterrit dins la Cova de fra Garí, portant a Collbato de son ben sentit y expressiu desengany a vostras obras, Soberrana Maria, las taulas de sos Naufragis y de son claudicat natural las votadas muletas, perdonaulo, Senyor, y conservau baix vostron amparo per vostras glorias la major gloria humanista y humana en la present edat de nostra Nació, en la Desconfiada Academia..»

Exemple de poesia: «En elogi de la culta y erudita Academia dels Desconfiats de Barcelona, escrigué lo Rector de Bellesguart lo següent *Soneto*:»

Prova la primavera la esperança,
De ella fia lo Abril en sas verduras,
Prova lo cel benigne, ab sas llums puras,
Del Mar ja la inquietut, ja la bonança.
Prova dels equinoccis la balança
Del fret y del calor varias mesuras
Y provan fins de Amor las conjecturas
O be fiant o be ab desconfiança.
De la Bezoar y de la trompa armada
del Unicorn se prova a la experiencia
Del mes actiu verí remey al dany.
Y provas, vuy, al toc de l'Alma Ciencia,
En la Noble Academia Desconfiada
De ton geni estudiós lo major guany (1).

* * *

(1) La qüestió plantejada entre'ls bibliografs sobre la autenticitat d'aquesta edició, aparentment *princeps*, de les poesies del Rector de Vallfogona, o sia de la suposta prioritat de la datada en 1703 respecte a aquesta que porta la data de 1700, se transforma aquí en la següent: Si realment la *primeva* edició es de 1703 y es apòcrifa la anterior ¿s'ha de creure que la *Academia dels desconfiats*, a qui va dedicada, se trobava encara actuant en aquella data? Si aixís fos, aquest seria un indici, l'únich que tindriem, de que la Academia no havia desaparegut en 1701 sinó que continuava dos anys després. Son poch elements de judici per arribar a aques-

Aquests son los únics rastres qu'hem trobat de la Academia dels Desconfiats. Aquell monarca a qui dedicà la segona y derrera de ses solemnitats oficials degué esser la causa eficient, sinó immediata, de son eclipse. En les Corts de Barcelona obertes lo dia 12 d'octubre de 1701 y tancades lo 14 de janer següent, s'havia manifestat lo primer símptoma del antagonisme entre'l Rcy y Catalunya que dos anys després havia de produhir los horrors de la guerra de successió. La noblesa y'ls personatges mes influyents de la terra, entre ells d'una manera molt senyalada en Pau Ignasi de Dalmases, abraçaren la causa del Arxiduch d'Austria contraria a la del Rey Felip y es de suposar que la activitat política y militar en que tots se vegeren compromesos degué segar en flor les esperances que Catalunya pogué abrigar en 1700 respecte a la entitat que ab tant brillants auspicis actuà durant un any y mig. Després de la guerra y de la fonda crisis que com conseqüència d'ella afligí a Catalunya, renasqué de ses propries cendres ab lo nom qu'encara conserva de «Real Academia Buenas Letras de Barcelona.»

E. MOLINÉ Y BRASÉS

DOS SIGLOS DE VIDA ACADÉMICA

La historia á grandes rasgos de la Real Academia de Buenas Letras se hizo por primera vez en el tomo primero de sus Memorias, publicado en 1756, abrazando naturalmente un corto período, el de su constitución é infancia, desde 1727 hasta 1752. En el tomo octavo de dichas Memorias se insertó una reseña histórica con importantes detalles, que abarca desde el origen hasta 1900, adicionada con la lista completa de los académicos de número, correspondientes y honorarios que en tan largo período formaron parte de este Cuerpo literario.

Compendios de esta reseña se han publicado cada dos años con la lista de miembros que se ha continuado al final de los tomos del BOLETÍN. No es, por consiguiente oportuno dar á luz una nueva reseña histórica ó cuadro á grandes pinceladas de la actuación de una Corporación dos veces secular.

Empero, como la permanente acción bienhechora de esta Academia,

ta conclusió. Preferim creure que la data de 1700 es la veritable en lo *manuscrit* o borrador de la obra, la impressió de la qual fou retrassada fins a 1703 o mes tart, y que durant aquesta suspensió s'hi afegiren alguns aditaments en lo pròlech del Rector de Pitalluga ahont se troba la data de 1703 que tant ha fet pensar als susdits bibliografs.